

Praca doktorancka - Streszczenie

Stanisław Pielczyk „Kształt artystyczny i wyrazowy dzieła muzycznego w relacji do założeń konstrukcyjnych i estetyki brzmienia instrumentu”

Niniejsza praca jest owocem wieloletnich doświadczeń autora związanych z problematyką organologiczną, stanowiącą obszar badań muzykologii, a także organmistrzowską, rozumianą jako teoria i praktyka budowy organów. Stanowi zbiór przemyśleń i wniosków wypływających ze studiów nad szeroko pojętą problematyką organów w kontekście ich historii, konstrukcji i konserwacji, prowadzących w rezultacie do interpretacji muzyki organowej. Jest także efektem wieloletniego doświadczenia praktycznego, zarówno artystycznego jak i konstruktorskiego.

Praca składająca się z pięciu rozdziałów opisuje kilka aspektów, które stanęły u podstaw realizacji dzieła artystycznego w postaci zarejestrowanych na płycie CD utworów dawnej muzyki organowej. Autor chce ukazać najpierw elementy procesu badawczego, którego celem jest odkrycie najbardziej właściwej drogi do ukazania dzieła muzycznego, przeznaczonego na organy. Przy założeniu, że utwór organowy wykonywany może być na organach z różnych epok (w tym także na organach o różnej koncepcji technicznej i brzmieniowej), autor analizuje najpierw uwarunkowania, wynikające z cech organów historycznych (zabytkowych), współczesnych, nawiązujących do organów przeszłości, a także uwarunkowania, które są rezultatem praktycznej wiedzy o budowie, działaniu i problemach konserwatorskich. Refleksje te zawarte są w trzech pierwszych rozdziałach, a wypływające z nich wnioski posłużyły do opisu zrealizowanego dźwiękowo dzieła artystycznego, wraz z próbą uzasadnienia wyboru koncepcji wykonawczej. Realizując dzieło na różnych organach, zarówno historycznych jak i współczesnych, zbudowanych przez autora, ukazał on dzieło, w którym kształt jego elementów (warstwa formalna, harmoniczna, kolorystyczna, wreszcie emocjonalno-wyrazowa) pozostaje w ścisłym związku z elementami instrumentu, takimi jak struktura techniczna, estetyka brzmienia, typ temperacji i uwarunkowania akustyczne (miejsce realizacji nagrania).

Realizacja dzieła artystycznego jako rezultat procesu odkrywania i ukazania w postaci nagrania dźwiękowego jego ostatecznej wizji, przynosi wykonawcy niezwykle ważne doświadczenie. W podsumowaniu tego procesu autor chce w tym miejscu przekazać swoje refleksje wypływające zarówno z nabytego doświadczenia podczas realizacji nagrania jak i z samego procesu badawczego, jakim było poszukiwanie właściwego kształtu artystycznego

dzieła. Analiza dzieła muzycznego oraz uwarunkowań konstrukcyjnych i brzmieniowych organów podpowiedziała kierunek prowadzonych badań i ostateczne sformułowanie tematu rozprawy doktorskiej.

Autor, poprzez wykorzystanie w nagraniu kilku różnych instrumentów, poszerzył swoją wiedzę na temat możliwości brzmieniowych i wyrazowych organów. Zróżnicowanie to nie polega jedynie na wprowadzaniu zmian w rejestrach organowych (czyli doboru rejestracji), ale dotyczy powstawania nowych napięć harmoniczných poszczególnych współbrzmień w oparciu o wybraną temperację stroju instrumentu. Ma to silny wpływ na narrację utworu, kształtowanie jego melodyki, zabiegi agogiczne (np. podkreślanie charakterystycznych dysonansów, sposób ich rozwiązywania), czyli w rezultacie na sposób interpretacji utworu. Poszukiwał także odpowiedzi na pytanie: co oznacza „dobre nastrojenie instrumentu”. Z nabytego doświadczenia wypływa wniosek, że swój kształt artystyczny i wyrazowy dzieło muzyczne otrzymuje już w bardzo wczesnej fazie – w procesie strojenia instrumentu. Jeżeli, jak w przypadku autora, organmistrzem i wykonawcą utworu jest ta sama osoba, to wykonanie dzieła muzycznego staje się aktem niezwykle indywidualnym. W takim podejściu do interpretacji potwierdza się jeszcze bardziej teza, że to nie partytura jest ostatecznym wyznacznikiem tożsamości dzieła, lecz rezultat współdziałania kompozytora i świadomego twórcy (lub współtwórcy) instrumentu, na którym dzieło jest wykonywane.

Stanisław Rielczyk

Wrocław, 22 sierpnia 2018 r.

Recenzja pracy doktorskiej mgr. Stanisława Pielczyka

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, prof. zw. dr hab. Feliks Widera, Dziekan Wydziału Wokalno-Instrumentalnego. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 19 stycznia 2017 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek **Pana mgr. Stanisława Pielczyka**, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,
- wyznaczenia promotora i recenzentów.

Do przekazanego mi przez Przewodniczącego Rady pisma sygnowanego datą 25 maja 2018 roku, informującego o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej pt.: „**Kształt artystyczny i wyrazowy dzieła muzycznego w relacji do założeń technicznych i estetyki brzmienia organów**” **Pana mgr. Stanisława Pielczyka** została dołączona przygotowana przez Kandydata i Dziekanat następująca dokumentacja:

- uchwały z dnia 19 listopada 2015 roku o wszczęciu przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczenia promotora,
- uchwały z dnia 19 stycznia 2017 roku o wyznaczeniu recenzentów,
- 1 egz. pracy doktorskiej,
- 1 egz. dokumentacji dorobku Kandydata,
- protokół komisji skrutacyjnej z dnia 19 listopada 2015 roku, z przeprowadzonego głosowania w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego,
- listy obecności członków Rady Wydziału w dniu 19 listopada 2015 roku,
- lista obecności członków Rady Wydziału w dniu 19 stycznia 2017 roku,
- opinia Promotora z dnia 12 maja 2018 roku,
- oświadczenie Kandydata z dnia 22 maja 2018 roku w sprawie autentyczności wykonania nagranych utworów pracy doktorskiej,
- dokumentacja /wykaz/ zapisu elektronicznego pracy doktorskiej,
- oświadczenie Kandydata z dnia 22 maja 2018 roku w sprawie samodzielności powstania pracy doktorskiej.

Złożona przy wniosku przez Kandydata praca doktorska oraz dokumentacja dorobku artystycznego spełniają formalne wymagania ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 16 i 17 ust. 1 i 2 tekst jednolity (Dz. U. nr 65. poz. 595, wraz ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 27.07.2005 r.).

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan mgr Stanisław Pielczyk urodził się dnia 14 stycznia 1982 roku w Raciborzu¹. Ukończył z wyróżnieniem Państwową Szkołę Muzyczną I stopnia w Raciborzu oraz Państwową Szkołę Muzyczną II stopnia w Rybniku, w klasie organów Elżbiety Włosek-Żurawieckiej. W 2007 roku ukończył z wyróżnieniem dziedzinę sztuk muzycznych na kierunku studiów Instrumentalistyka w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, w klasie organów prof. Juliana Gembalskiego.

Kandydat uczestniczył w wielu konkursach organowych, uzyskując następujące laury:

- 2000 i 2002 rok – III miejsce podczas Ogólnopolskich Przesłuchań Uczniów Klas Organów Szkół II stopnia w Częstochowie,
- 2003 rok – III miejsce na Międzynarodowym Konkursie Organowym w Rumii,
- 2006 rok – II nagroda w kategorii wykonawstwa muzyki organowej oraz wyróżnienie za najlepsze wykonanie współczesnego utworu czeskiego kompozytora na Międzynarodowym Konkursie Młodych Organistów w Opawie,
- 2006 rok – I nagroda w kategorii improwizacji organowej na Międzynarodowym Konkursie Młodych Organistów w Opawie.

Pan mgr Stanisław Pielczyk jest związany pracą jako pedagog:

- od 2007 roku do chwili obecnej z Państwową Szkołą Muzyczną I i II stopnia w Zabrze na stanowisku nauczyciela,
- od 2008 roku do chwili obecnej z Państwową Szkołą Muzyczną I i II stopnia w Rybniku na stanowisku nauczyciela,

prowadząc zajęcia z zakresu gry na organach, gry na fortepianie, akompaniamentu liturgicznego, zespołów kameralnych oraz improwizacji organowej.

Istotnym obszarem działalności Pana mgr. Stanisława Pielczyka jest organmistrzostwo. W listopadzie 2011 roku w Dolnośląskiej Izbie Rzemieślniczej we Wrocławiu złożył stosowne egzaminy, uzyskując tytuł czeladnika w zawodzie organmistrz, z najwyższą oceną. Pan S. Pielczyk zajmuje się budownictwem oraz renowacją instrumentów organowych, budując m.in. pozytywy organowe. Od 2011 roku pracuje w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, jako pracownik Muzeum Organów Śląskich, na stanowisku asystenta naukowego.

Ponadto Pan mgr Stanisław Pielczyk od 1993 roku pracuje na stanowisku organisty w kościele parafialnym w Raszczycach.

¹ Na podstawie kwestionariusza osobowego. W załączonym przez Kandydata *Życiorysie* widnieje miejscowość urodzenia: Raszczyce.

Analiza i ocena osiągnięć artystycznych

Specyfikacja dorobku artystycznego, która została przygotowana przez Kandydata, zawiera szereg plakatów, niekiedy też programów koncertów, usystematyzowanych chronologicznie, od najbliższych /2015 r./ do najwcześniejszych /2008 r./. Dziwi fakt, iż od 2015 roku do chwili obecnej nie ujawniono informacji o dorobku artystycznym. Można próbować to wytłumaczyć sytuacją złożenia dokumentacji w 2015 roku na okoliczność otwarcia przewodu doktorskiego, co potwierdzają uchwały. Jednak w sytuacji odległego w terminie złożenia pracy doktorskiej taka dokumentacja powinna być uzupełniona.

Pan mgr Stanisław Pielczyk wymienia w dokumentacji łącznie około pięćdziesiąt koncertów, z czego około czterdzieści to koncerty solowe, pozostałe w obsadzie kameralnej. Koncerty wykonano w salach akademickich lub szkolnych, w katedrach, kolegiatach i innych kościołach. Artysta występował głównie w polskich miejscowościach. Wśród nielicznych zagranicznych wykonań znalazły się pojedyncze występy w Anglii, we Francji oraz Szwecji. W ujęciu repertuarowym widać wszechstronność Pana mgr. S. Pielczyka. W wykonywanej literaturze odnaleźć można utwory takich kompozytorów, jak: J. Alain, J.S. Bach, D. Buxtehude, M. Dupré, P. Eben, C. Franck, A. Guilmant, G.F. Händel, J. Reubke, M. Sawa, M. Surzyński, J.P. Sweelinck czy L. Vierne. W repertuarze Doktoranta znajduje się szereg kompozycji na organy/pozytyw z innym instrumentem bądź głosem solowym. Na uwagę zasługują koncerty z udziałem Kandydata jako improwizatora.

Ponadto Kandydat posiada w swoim dorobku publikacje naukowe. Należą do nich następujące artykuły:

- *Problem konserwacji i rewitalizacji zabytkowych organów kościoła św. Bartłomieja w Smolnicy*, w: *Śląskie Organy III*, Wydawnictwo Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2013,
- *Pozytywy przenośne – problematyka konstrukcyjna na podstawie własnych doświadczeń organmistrzowskich*, w: *Organy na Śląsku V*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2014,
- *Organmistrzostwo – teoria a praktyka. Wybrane przykłady instrumentów śląskich oraz zbiorów Muzeum Organów Śląskich w Akademii Muzycznej w Katowicach*, w: *Śląskie Organy IV*, Wydawnictwo Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2015.

Kandydat działa na różnorodnych polach, wielotorowo zajmując się popularyzowaniem muzyki organowej. Cennym nurtem aktywności Pana S. Pielczyka jest improwizacja oraz działalność na polu organmistrzowskim.

Pomimo drobnych niedoskonałości w przygotowanych materiałach oraz niedużej jak na przedstawiony okres liczby koncertów, dorobek Kandydata należy ocenić pozytywnie.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pana mgr. Stanisława Pielczyka pt.: „**Kształt artystyczny i wyrazowy dzieła muzycznego w relacji do założeń technicznych i estetyki brzmienia organów**” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu.

Dzieło artystyczne obejmuje prezentację dwunastu utworów kompozytorów doby baroku:

- *J.S. Bach: Preludium Es-dur BWV 552 /Raszczyce/*,
- *J.S. Bach: Partita O Gott, du frommer Gott BWV 767 /Raszczyce/*,

- J.S. Bach: *Wie schön luechtet der Morgenstern BWV 739 /Raszczyce/*,
- D. Buxtehude: *Wie schön luechtet der Morgenstern BuxWV 223 /Smolnica/*,
- D. Buxtehude: *Wie schön luechtet der Morgenstern BuxWV 223 /Raszczyce – pozytyw z pedalem/*,
- J.S. Bach: *Pastorale F-dur BWV 590 /Smolnica/*,
- J.K.F. Fischer: *Preludium i Fuga C-dur, z: Ariadne Musica /Smolnica/*,
- J.K.F. Fischer: *Preludium i Fuga cis-moll, z: Ariadne Musica /Smolnica/*,
- J.K.F. Fischer: *Preludium i Fuga C-dur, z: Ariadne Musica /Raszczyce – pozytyw z pedalem/*,
- J.K.F. Fischer: *Preludium i Fuga cis-moll, z: Ariadne Musica /Raszczyce – pozytyw z pedalem/*,
- J.K.F. Fischer: *Preludium i Fuga C-dur, z: Ariadne Musica /Raszczyce – pozytyw bez pedału/*,
- J.K.F. Fischer: *Preludium i Fuga cis-moll, z: Ariadne Musica /Raszczyce – pozytyw z pedalem²/*,
- J.S. Bach: *Fuga Es-dur BWV 552 /Raszczyce/*.

Dzieło artystyczne zostało zarejestrowane w dniach: 5 lipca 2017 roku /Smolnica/, 24 lipca 2017 roku /Raszczyce/ oraz 28 lipca 2017 roku /Raszczyce – pozytywy organowe w warunkach domowych/. Nagrania Doktorant realizował na kilku instrumentach. Kościół parafialny w Raszczycach dysponuje organami 21-głosowymi, z wydzieloną sekcją pozytywu, świątynia w Smolnicy legitymuje się niewielkimi organami 1-manuałowymi /z pedalem/ nieznanego budowniczego, zaś domowe pozytywy organowe uzupełniają instrumentarium, zdaniem Kandydata potrzebne do zrealizowania dzieła artystycznego. Instrumenty spełniają wymogi techniczno-brzmieniowe wybranej literatury. Zarówno mechaniczne traktury gry, jak i zastosowane przez budowniczych dyspozycje, pozwoliły wykonawcy uzyskać prawidłowe kształtowanie muzyki.

Gra Kandydata jest klarowna. Artysta uzyskuje właściwą dramaturgię w ramach prezentowanych utworów, wykonanie potwierdza zaś opanowanie warsztatu technicznego przez Kandydata, jak również umiejętność klarownego przedstawiania struktur utrzymanych w bogatej i stale zmieniającej się fakturze /np. w Preludium i Fudze Es-dur BWV 552 J.S. Bacha/.

Wykonanie utworów jest właściwe pod względem dramaturgicznym i wyrazowym, pomysłowe, twórcze, z dobrym ujęciem faktury, przestrzeni i rejestracji. Można mieć zastrzeżenie do zbyt „agresywnie” wykonywanych rytmów punktowanych w Preludium BWV 552 J.S. Bacha, które chwilami przestają być czytelne. Fakt ten nie depręcjonuje jednak wartości całego dzieła.

Opis dzieła artystycznego to praca poświęcona przybliżeniu zagadnień związanych z szeroko pojętą problematyką organów zabytkowych /rozdział 1/, procesów ich restauracji, połączonej z przedstawieniem własnych koncepcji Doktoranta związanych z budową oraz konserwacją instrumentów organowych, głównie pozytywów /rozd. 2, 3/. Interpretacja dawnej muzyki organowej w relacji do przebadanych i omówionych technicznych aspektów historycznych i współczesnych, w tym instrumentów zbudowanych przez Doktoranta, obejmuje rozdział 4. Rozdział 5 zawiera wypracowane wnioski, na podstawie prac organmistrzowskich oraz dorobku koncertowego Autora dysertacji, będąc zarazem pewnego rodzaju formą zakończenia pracy.

Cieszy fakt, iż w kręgu szczególnego zainteresowania Autora pracy znalazła się problematyka organów zabytkowych i pozytywów, procesów ich restauracji oraz konserwacji. Zagadnieniom tym poświęca Doktorant zdecydowaną większość pracy. Na jej przestrzeni opisuje procesy restauratorskie, aspekty techniczne organów historycznych oraz współczesnych, szczegółowo przedstawia kolejne etapy prac wykonywanych osobiście na rzecz restauracji instrumentów organowych. Wszystko to jest cenne, jednak w kontekście owej dysertacji zajmuje zbyt wiele miejsca. Praca doktorska jest nagraniem utworów

² Zdaniem oceniającego winno być: „pozytyw bez pedału”.

organowych wskazanych w dziele artystycznym, a jej opis winien koncentrować się na zagadnieniach skupionych wokół tego dzieła. Zatem, zdaniem piszącego te słowa, proporcje treści zawarte w opisie pracy są zachwiane, na rzecz zagadnień stricte organologicznych.

Rozważania poświęcone problematyce interpretacji dawnej muzyki organowej w relacji do przebadanych i omówionych technicznych aspektów historycznych i współczesnych stanowi właściwy opis dzieła artystycznego. Takie podejście jest w pełni uzasadnione i zgodne z wymogami zapisów dotyczących postępowania przewodowego w dyscyplinie wykonawczej.

Na kartach kolejnych rozdziałów snuje Autor rozważania skupione wokół postawionych tez. Czyni to w sposób przemyślany i logiczny.

Niewątpliwie cenne rozważania przybierają niebezpieczną konkluzję, w próbie rozstrzygnięcia rozważania skupionego wokół problematyki związanej z udzieleniem odpowiedzi na pytanie o zachowanie warstw historycznych w zabytkowym instrumentarium. Wywodzi Autor tezę, iż /cyt./ ... „Nieustanny rozwój techniczny i brzmieniowy organów, poprzez wprowadzanie nowoczesnych technologii, stwarza ciągle nowe możliwości...”. Owszem, stwarza. Tylko czy owe „nowe możliwości” należy implementować do historycznych instrumentów?

W całości jednak praca stanowi cenne źródło informacji o pracy organmistrzowskiej, która w połączeniu z wiedzą historyczną oraz muzyczną praktyką może przynieść dobre rezultaty.

Na szczególne podkreślenie zasługuje jakość formalnej strony pracy: aparat naukowy, którym operuje mgr S. Pielczyk, jest bez zarzutu, bibliografia i przypisy prawidłowo skonstruowane, świadczą o ilości włożonej przez Niego pracy.

Biorąc pod uwagę wszelkie aspekty należy stwierdzić, iż praca w istocie rzeczy stanowi cenne kompendium, niewątpliwie przydatne adeptom sztuki gry na organach, a ponadto osobom zainteresowanym aspektami budownictwa organowego.

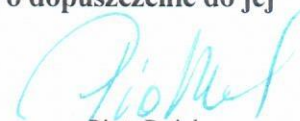
Konkluzja

Dzieło artystyczne przygotowane przez Kandydata jako część pracy doktorskiej, stanowi interesujące zjawisko artystyczne na scenie muzycznej naszego kraju. Poszczególne kompozycje zostały przez Kandydata gruntownie przemyślane od strony historii sztuki wykonawczej i budowy formalnej. To m.in. pozwoliło w sposób interesujący ukształtować je pod względem: rejestracji, sonorystyki, dynamiki, frazowania i artykulacji oraz ich relacji do agogiki, jak i kreacji stylistycznej.

W konsekwencji trzeba stwierdzić, iż wartość muzyczna i kształt artystyczny dzieła oraz sztuka odtwórcza Kandydata nie budzą zastrzeżeń merytorycznych, a ich specyfikę i założony cel dokumentuje część opisowa pracy habilitacyjnej. W działaniu tym upatrywać należy wkład Kandydata w rozwój reprezentowanej dyscypliny artystycznej.

Niniejszym stwierdzam, iż Kandydat potwierdził umiejętność prowadzenia pracy artystycznej w sposób odpowiedzialny i dojrzały, ponadto wykazał, iż dysponuje wiedzą teoretyczną, służącą realizacji zamierzeń twórczych, jak i umożliwiającą podjęcie związanej z nimi refleksji. W ten sposób Kandydat rozwiązał eksplorowane zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania art. 13, ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.*

Pracę doktorską Pana mgr. Stanisława Pielczyka przyjmuję i wnioskuję o dopuszczenie do jej publicznej obrony.

Piotr Rojek

Recenzja
rozprawy doktorskiej
w dziedzinie sztuk muzycznych,
w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka
mgr. Stanisława Pielczyka

Podstawowe dane osobowe recenzenta

dr hab. Krzysztof Urbaniak

Dziedzina – sztuki muzyczne

Dyscyplina – instrumentalistyka

Akademia Muzyczna

im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi

Wydział Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu

Łódź, dnia 30.08.2018

Zlecniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Wydział Wokalno-Instrumentalny. Zlecenie zostało podjęte na podstawie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust. 2 (Dz. U. 2016 poz. 882), uchwały Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 19 stycznia 2017 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta w przewodzie doktorskim mgr. Stanisława Pielczyka w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, jak również skierowanego do mnie pisma Dziekana Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, prof. zw. dr. hab. Feliksa Widery, z dnia 25 maja 2018 roku. Do nadesłanego mi przez prof. zw. dr. hab. Feliksa Wierę pisma załączone zostały materiały dokumentujące dotychczasowe czynności przewodowe oraz dokumentacja złożona przez doktoranta wraz z pracą doktorską.

Podstawowe dane o Doktorancie

Pan mgr Stanisław Pielczyk, urodzony 14 stycznia 1982 roku w Raszczykach, jest absolwentem PSM I stopnia w Raciborzu oraz PSM II stopnia w Rybniku w klasie organów Elżbiety Włosek-Żurawskiej. W 2007 roku ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w klasie organów prof. dr. hab. Juliana Gembalskiego.

Na poszczególnych etapach swojego kształcenia muzycznego uzyskiwał laury w konkursach organowych. Były to: III miejsce w Ogólnopolskich Przesłuchaniach Uczniów Szkół Muzycznych

II stopnia (Częstochowa, 2000 oraz 2002), III miejsce na międzynarodowym konkursie organowym w ramach Festiwalu Muzyki Sakralnej im. Ks. Stanisława Ormińskiego (Rumia, 2003), II nagroda w kategorii interpretacji muzyki organowej, nagroda za najlepsze wykonanie współczesnego utworu kompozytora czeskiego oraz I nagroda w kategorii improwizacji organowej na Międzynarodowym Konkursie Młodych Organistów (Opava, 2006).

Doktorant od 1993 roku pracuje jako organista w swojej rodzinnej miejscowości, jest także pracownikiem Muzeum Organów Śląskich w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, gdzie pracuje na stanowisku asystenta naukowego. Ponadto mgr Stanisław Pielczyk prowadzi działalność pedagogiczną w PSM I i II stopnia w Rybniku.

Na szeroką działalność artystyczną Doktoranta składają się liczne koncerty solowe i kameralne, podczas których zaprezentował on szeroki i zróżnicowany repertuar oraz autorskie improwizacje organowe. Oddzielną kategorią są wystąpienia Doktoranta w charakterze artysty prezentującego prawykonania dzieł współczesnej muzyki organowej. Mgr Stanisław Pielczyk w swoim dorobku ma także wystąpienia w charakterze prelegenta na konferencjach naukowych. Cała działalność Doktoranta została udokumentowana przez niego w odnośnych załącznikach dokumentacji postępowania o nadanie stopnia doktora sztuki.

W listopadzie 2001 roku w Izbie Rzemieślniczej we Wrocławiu z najwyższą oceną Doktorant zdał egzamin czeladniczy w zawodzie organmistrz, zaś od 2012 roku jest członkiem Archidiecezjalnej Komisji do spraw Muzyki Sakralnej w Katowicach.

W oddzielnym wykazie Doktorant udokumentował także swoje rozliczne realizacje organmistrzowskie z lat 2000-2015. Prace te miały nie tylko charakter działań konserwatorskich, ale także budowy nowych instrumentów.

Ocena pracy doktorskiej

Przedstawiona do mojej oceny praca, zatytułowana *Kształt artystyczny i wyrazowy dzieła muzycznego w relacji do założeń technicznych i estetyki brzmienia organów* składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD oraz odnośnego opisu w postaci 123-stronicowej rozprawy. W skład dzieła artystycznego wchodzi następujące dzieła muzyki organowej:

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

- Preludium i fuga Es-dur BWV 552
- Partita *O Gott, du frommer Gott* BWV 767
- opracowanie chorałowe *Wie schön leuchtet der Morgenstern* BWV 739
- Pastorałe F-dur BWV 590

Dieterich Buxtehude (1637-1707)

- opracowanie chorałowe *Wie schön leuchtet der Morgenstern* BuxWV 223

Johann Caspar Ferdinand Fischer (ca. 1656-1746), ze zbioru *Ariadne Musica Neo-organoedum*

- Preludium i fuga C-dur
- Preludium i fuga cis-moll

Część utworów Doktorant prezentuje na płycie kilkakrotnie, przy czym każdą z wersji tego samego dzieła zarejestrował na różnych instrumentach.

Opis dzieła stanowiący właściwą rozprawę doktorską składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, bibliografii oraz wykazu załączonych ilustracji.

W swoich zarejestrowanych na płycie CD interpretacjach dzieł Doktorant w świadomy sposób kształtuje poszczególne aspekty wykonawcze właściwe dla niemieckiego kręgu epoki baroku, tworząc tym samym wykonania w tak zwanej konwencji historycznie poinformowanej. Jego zwarte, rzetelne pod względem tekstowym, artykulacyjnym, frazowym i registryjnym interpretacje stanowią satysfakcjonujący efekt realizacji przemyślanej strategii artystycznej. Istotą rozważanego przez Doktoranta w opisie dzieła problemu badawczego nie jest jednak wyłącznie abstrakcyjna idea interpretowania utworów organowych. Zgodnie z tytułem pracy, Doktorant tworzy wyraźne korelacje między wykorzystanymi instrumentami a kształtem artystycznym i wyrazowym dzieł organowych. Skutkiem tak obranej strategii artystycznej jest zróżnicowany wyraz dzieł, wynikający z umiejętnego wykorzystania przez Doktoranta cech technicznych i brzmieniowych poszczególnych instrumentów zarejestrowanych przez niego na nagraniu. Nie tylko możliwości traktury gry, jakość brzmienia i potencjał łączenia poszczególnych rejestrów, ale także uwarunkowania wynikające z różnic wysokości i temperatury stroju między poszczególnymi instrumentami przyczyniają się do powstania raz subtelniejszych, raz wyraźniejszych różnic między interpretacjami tych samych dzieł. Doktorant dostosowuje tempo oraz warstwę artykulacyjną swojej gry nie tylko do wspomnianych wcześniej cech wykorzystanego w nagraniu instrumentarium, ale także postrzega pomieszczenia, w którym znajdują się instrumenty, jako swego rodzaju pudło rezonansowe organów, wykorzystując w interpretacji dzieł implikacje takiej recepcji instrumentu w kontekście akustyki wnętrza. Wypadkową poszczególnych wątków takiego rozumowania jest silna indywidualizacja interpretacji wynikająca z jednej strony z wizji artystycznej Doktoranta, z drugiej zaś – ujawniająca niejako wpływ „wewnętrznej ustroju” instrumentów na artystyczne decyzje podejmowane przez Intepretatora.

Opis dzieła artystycznego w postaci pisemnej rozprawy doktorskiej koncentruje się na wielowątkowych rozważaniach dotyczących przede wszystkim kwestii organmistrzowskich i organologicznych. Wynika to niewątpliwie z faktu, że Doktorant – prowadzący działalność organmistrzowską – zna szczegółowo konstrukcję oraz indywidualne cechy (pozytywne oraz negatywne) poszczególnych instrumentów, których brzmienie zarejestrował na przedstawionej oceny recenzenckiej płycie CD. W rozdziale zatytułowanym *Interpretacja dawnej muzyki organowej w relacji do przebadanych i omówionych technicznych aspektów organów historycznych i współczesnych, w tym instrumentów zbudowanych przez autora* Doktorant omawia poszczególne decyzje artystyczne, które podjął podczas rejestracji swoich interpretacji na nośniku CD, rozwiązując tym samym nakreślony przez temat pracy problem badawczy. Aparat naukowy pracy jest prawidłowy, zaś sformułowane wnioski są właściwe i świadczą o samodzielności Doktoranta w zakresie prowadzenia logicznego wywodu i świadomego, przyczynowo-skutkowego myślenia naukowego. Pewne wątpliwości wzbudzać może jednak jakość historyczno-krytycznego podejścia Doktoranta do problematyki określonych rozwiązań konstrukcyjnych historycznych organów. Z niektórych, bardzo ostrych wartościowań Doktoranta wynikać może bowiem nie tylko jego wiara w ewolucjonistyczną koncepcję rozwoju sztuki organmistrzowskiej, ale także w niższą jakość organów historycznych

względem organów budowanych wspólnie. Tego rodzaju stwierdzenia będą, jak sądzę, mogły być zweryfikowane i dostatecznie ugruntowane przez Doktoranta podczas obrony jego pracy doktorskiej – w szczególności w zakresie wykazania przez Doktoranta znajomości wystarczającej liczby instrumentów historycznych, aby poszczególne twierdzenia o charakterze silnie wartościującym mogły znaleźć odpowiednie potwierdzenie.

Konkluzja

Na podstawie przeprowadzonej analizy i oceny dzieła artystycznego (płyty CD) oraz rozprawy doktorskiej przedstawionej przez Doktoranta **stwierdzam, że praca doktorska mgr. Stanisława Pielczyka zatytułowana *Kształt artystyczny i wyrazowy dzieła muzycznego w relacji do założeń technicznych i estetyki brzmienia organów* spełnia wymogi art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku. Doktorant rozwiązał problem artystyczny, wykazał ogólną wiedzę i posiadał umiejętności konieczne do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, w związku z czym wnioskuję o przyjęcie pracy doktorskiej i jej dopuszczenie do publicznej obrony.**

dr hab. Krzysztof Urbaniak

